

EAL volikogu seisukohad 03.11.2023

Keel on suhtlusvahend ja Eestis kuulub eesti keele oskus arsti professionaalsete pädevuste hulka.

Eestis on patsiendil õigus saada arstiabi riigikeeles. Kui arst oskab suhelda patsiendiga ka mõnes muus keeles, siis on see kiiduväärt, kuid patsient ei saa seda nõuda ega eeldada.

Patsient ise vastutab oma tervise eest, sealhulgas ka enda arstile arusaadavaks tegemise ja vajaliku teabe andmise eest.

Keelebarjääri tõttu ei tohi kellegi arstiabi saamata jääda ega kannatada ravikvaliteet ja patsiendiohutus. Arst peab hindama ka oma võõrkeeleoskuse taset – kas see on piisav, et osutada tervishoiuteenust vähemalt arstiteaduse üldisele tasemele vastavalt, nagu nõuab seadus.

Kui patsient ei oska eesti keelt ja ei leita muud ühist keelt, milles suheldes saab arstiabi anda, siis on ainus võimalus tõlkimine.

Tõlkima ja seda korraldama (loe: haigla pealt võõrkeelt oskavaid kolleege otsima) ei pea arstid ega õed, see on lisatöö ja ajakulu. Kogu Eestis oleks võiks olla ühine süsteem. Tõlketeenust võiks saada tellida kõigis raviasutustes samadel alustel, tõlgid saavad töötada veebi vahendusel. Võiks valida ka usaldusväärsed veebipõhised tõlkeprogrammid või äpid, mille kasutamine on turvaline ja aktsepteeritud.

Kindlasti ei peaks tõlkimist rahastama tervisekassa ega raviasutused, see ei ole tervishoiuteenus.

Lahendada on vaja vastutuse küsimus – kui ravimisel midagi valesti läheb, mil määral vastutab siis tõlk või patsient ise, juhul kui ta on ise tõlgina kaasa võtnud pereliikme või tuttava. See, kui arst on suhelnud patsiendiga tõlgi vahendusel, peaks olema märgitud ka digiloos. Kui vastuvõtul on vaja kasutada tõlkimist, peaks vastuvõtu kestus olema pikem.

Meie arvates pole sobiv jagada nt digiregistratuuris infot arstide võõrkeeleoskuse kohta, mille alusel saaks patsient arsti valida. Selle tagajärjel võib meil tekkida kaks paralleelset tervishoiusüsteemi – eesti- ja venekeelne (teisi võõrkeeli soovivaid patsiente on vähe). Probleemi see ei lahenda, kuna kõigis raviasutustes ja kõigil erialadel ei ole vene keelt valdavaid arste. Küll aga peaks broneerimissüsteemis olema võimalik märkida tõlke vajadust ja seda teenust ka tellida.

Keeleküsimustega tuleks kindlasti tegelda ja arutada võimalikke lahendusi ühiselt – sotsiaalministeerium, raviasutuste juhid, arstid. Paljuski on tegemist mitte ainult tervishoiusüsteemi, vaid üldise probleemiga. Riigi tasandil peaks muukeelseid inimesi paremini motiveerima eesti keelt omandama, nt tasuks kaaluda, kas riigiasutustel on vaja pakkuda kogu infot lisaks eesti keelele ka vene keeles.

Raviasutuste töökeel peab olema eesti keel nii töötajate omavahelisel suhtlemisel kui ka dokumenteerimisel. Ei tohi lubada olukorda, kus ülekaalus on nt venekeelne personal ja tööalane suhtlus käib vene keeles, kuid töötajatel, kes vene keelt ei valda, jääb osa infot saamata. Tööandja ülesanne on tagada, et tööalane suhtlus toimuks eesti keeles. Erandjuhtudel võib ajutiselt kasutada ka teisi keeli, kui kõik töötajad on sellega nõus ja see ei tekita probleeme.